

ประเด็นการเมือง ฉบับพิเศษ ซีเรีย ตอนที่ 1	11 ธ.ค.67	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ สถานการณ์ในซีเรีย	การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์สถานการณ์ในซีเรีย	
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - สถานการณ์ซีเรียก่อนการลี้ภัยของอัซซาด - วิเคราะห์สถานการณ์ซีเรียในปัจจุบัน - แนวโน้มในอนาคต: การเปลี่ยนแปลงในซีเรียและผลกระทบต่อเชิงยุทธศาสตร์ 	

การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์สถานการณ์ในซีเรีย

สถานการณ์ซีเรียก่อนการลี้ภัยของอัซซาด ซีเรียเผชิญความขัดแย้งรุนแรงตั้งแต่ปี 2011 ซึ่งเริ่มจากการประท้วงเพื่อประชาธิปไตยและกลายเป็นสงครามกลางเมือง ฝ่ายรัฐบาลภายใต้การนำของประธานาธิบดีบาชาร์ อัล-อัสซาดเผชิญกับกองกำลังฝ่ายกบฏที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ ตุรกี และชาติตะวันตก ขณะที่รัสเซียและอิหร่านช่วยเสริมกำลังให้รัฐบาล

ความขัดแย้งตั้งแต่ปี 2011 เริ่มจากการประท้วงเพื่อประชาธิปไตยภายใต้การเคลื่อนไหว "อาหรับสปริง" (Arab Spring) กระแสการเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตยและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในโลกอาหรับที่เริ่มขึ้นในปลายปี 2010 และต้นปี 2011 นำโดยการประท้วงในหลายประเทศ เช่น ตูนิเซีย อียิปต์ ลิเบีย และซีเรียซึ่งกลายเป็นสงครามกลางเมือง ฝ่ายรัฐบาล นำโดย Bashar al-Assad (อัสซาด) เผชิญหน้ากับกลุ่มกบฏที่ได้รับการสนับสนุนจากประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐฯ (US) และ ตุรกี (TR) ขณะที่ รัสเซีย (RU) และ อิหร่าน (IR) สนับสนุนรัฐบาลอย่างแข็งขัน

ก่อนการยึดกรุงดามัสกัส การปฏิบัติการปราบปรามของรัฐบาล โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการเคลื่อนไหว "อาหรับสปริง" ประชาชนเรียกร้องประชาธิปไตยและการปฏิรูป แต่รัฐบาลตอบโต้ด้วยการใช้กำลังทหารและตำรวจปราบปรามอย่างรุนแรง การกระทำนี้นำไปสู่การแตกตัวของกลุ่มกบฏ ซึ่งเริ่มต้นจากชาวซีเรียที่ไม่พอใจ ก่อนจะกลายเป็นกองกำลังที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบ

การเข้ามาของผู้เล่นต่างชาติ สงครามกลางเมืองในซีเรียดึงดูดผู้มีอิทธิพลระดับโลก ได้แก่ ISIS (Islamic State of Iraq and Syria) กลุ่มรัฐอิสลามขยายอิทธิพลในพื้นที่ซีเรียและอิรัก ช่วงปี 2014-2016 ก่อให้เกิดการโจมตีที่รุนแรง ขยายอิทธิพลในปี 2014-2016 ทำให้เกิดการโจมตีที่รุนแรงและยึดพื้นที่สำคัญในซีเรียและอิรัก SDF (Syrian Democratic Forces) กลุ่มเคิร์ดและพันธมิตรที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ ต่อสู้กับ ISIS และรัฐบาลซีเรีย รัสเซีย (RU) ส่งกองกำลังเข้ามาในปี 2015 เพื่อสนับสนุนอัสซาด

และรักษาฐานทัพในซีเรีย รวมถึง อิหร่าน (IR) ได้ส่ง กองกำลัง IRGC (Islamic Revolutionary Guard Corps) และกลุ่มพันธมิตร เช่น Hezbollah เพื่อสนับสนุนรัฐบาล และ US-led Coalition หรือ Coalition Against ISIS คือ พันธมิตรนานาชาติที่นำโดยสหรัฐฯ ก่อตั้งปี 2014 เพื่อต่อสู้กับ ISIS สนับสนุน SDF และกลุ่มกบฏ เช่น FSA (Free Syrian Army) ต่อต้านทั้ง ISIS และรัฐบาลอัสซาด

การต่อสู้เพื่อกรุงดามัสกัส ตั้งแต่ปี 2022 เช่น HTS (Hayat Tahrir al-Sham) คือ กลุ่มติดอาวุธในซีเรียที่ประกอบด้วยอดีตสมาชิกของแนวร่วมอัล-นุสราของกลุ่มอัลกออิดะห์เป็นหลัก และพันธมิตรสายกลางรวมกำลังโดยอาศัยการสนับสนุนด้านอาวุธจากชาติตะวันตกและพันธมิตรอาหรับ พื้นที่รอบกรุงดามัสกัสถูกยึดอย่างต่อเนื่องจนทำให้รัฐบาลอัสซาดต้องสูญเสียการควบคุมเมืองหลวงในที่สุด ด้วยการรวมกำลังบุกยึดพื้นที่สำคัญรอบกรุงดามัสกัส จนรัฐบาลสูญเสียการควบคุม สถานการณ์ในประเทศเร่งตัวไปสู่การเปลี่ยนแปลงเมื่อฝ่ายกบฏรวมพลังและได้รับอาวุธยุทโธปกรณ์เพิ่มเติมจากพันธมิตร จนนำไปสู่การยึดกรุงดามัสกัสได้สำเร็จในต้นปี 2024

การควบคุมพื้นที่สำคัญ จนถึงปลายปี 2023 อัสซาดยังคงควบคุมพื้นที่หลัก เช่น ดามัสกัส และเมืองใหญ่หลายแห่ง แต่สูญเสียพื้นที่ชายแดนทางเหนือและตะวันออกให้กลุ่มกบฏและชาวเคิร์ด

ผลกระทบภายในประเทศ สงครามทำให้โครงสร้างพื้นฐานล่มสลาย เศรษฐกิจจู่โจมทำลาย และประชากรส่วนใหญ่ประสบความยากจน โดยมีผู้ลี้ภัยกว่า 6 ล้านคน

แรงกดดันระหว่างประเทศ: การคว่ำบาตรจากชาติตะวันตกและการปิดกั้นการเข้าถึงทรัพยากรสำคัญ ทำให้รัฐบาลอ่อนแอลง

วิเคราะห์สถานการณ์ซีเรียในปัจจุบัน

การลี้ภัยของอัสซาด หลังจากฝ่ายกบฏยึดดามัสกัสสำเร็จในปี 2024 บาซาร์ อัล-อัสซาด อดีตประธานาธิบดีซีเรีย ลี้ภัยในรัสเซียพร้อมครอบครัว หลังฝ่ายกบฏเข้ายึดครองกรุงดามัสกัสโดยไม่มีการต่อต้าน สิ้นสุดระบอบปกครองอัสซาดที่ยาวนาน 60 ปี

การบริหารของฝ่ายกบฏ ฝ่ายกบฏซึ่งมีหลายกลุ่ม อาทิ ชาวเคิร์ด และกองกำลังสายกลาง กำลังประสานความร่วมมือเพื่อจัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกาล ท่ามกลางแรงกดดันจากนานาชาติที่ต้องการให้ซีเรียมีเสถียรภาพโดยเร็ว

บทบาทของรัสเซีย แม้รัสเซียสนับสนุนอัสซาดมานาน แต่การรักษาผลประโยชน์ในซีเรียหลังการลี้ภัยยังคงเป็นความท้าทาย รัสเซียต้องเผชิญคำถามถึงอนาคตของฐานทัพในซีเรียและความสัมพันธ์กับรัฐบาลใหม่ ซึ่งอาจไม่เป็นมิตรเหมือนเดิม

การแทรกแซงของสหรัฐฯ ผ่านการสนับสนุน Syrian Democratic Forces (SDF) ยังคงเน้นการปราบปรามกลุ่ม ISIS และรักษาอิทธิพลในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นการเข้าควบคุมแหล่งน้ำมันในพื้นที่ที่ SDF ควบคุม ซึ่งรวมถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือของซีเรียและพื้นที่ “ทางใต้” ติดกับจอร์แดน และอิรัก การกระทำดังกล่าวเสริมยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ในการควบคุมทรัพยากรสำคัญและสร้างอำนาจต่อรองในตะวันออกกลาง ส่งผลต่อความพยายามฟื้นฟูเสถียรภาพของซีเรียและความสัมพันธ์ภูมิภาค

แนวโน้มในอนาคต: การเปลี่ยนแปลงในซีเรียและผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์

ความท้าทายของฐานทัพรัสเซีย ฐานทัพทาร์ตัส (Tartus) และฐานทัพอากาศอไมมิม (Hmeimim) แม้ได้รับการรับรองความปลอดภัย แต่ยังมีปัญหาความเสี่ยงสูงจากสถานการณ์ในพื้นที่ ส่งผลต่อยุทธศาสตร์รัสเซียในภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียนและตะวันออกกลาง อัสซาดลี้ภัยไปยังรัสเซียซึ่งให้สถานะผู้ลี้ภัยด้วยเหตุผลเชิงมนุษยธรรมและยุทธศาสตร์ รัสเซียต้องการป้องกันไม่ให้อัสซาดถูกนำขึ้นศาลระหว่างประเทศซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของตนในเวทีโลก

การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ซีเรียมีผู้พลัดถิ่นกว่า 12 ล้านคน ทั้งภายในประเทศและในต่างแดน การฟื้นฟูต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลให้บทบาทของ UN องค์กรระหว่างประเทศต้องประสานงานกับรัฐบาลใหม่เพื่อจัดสรรความช่วยเหลือด้านอาหาร ที่พักพิง และการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และความร่วมมือระหว่างประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ และ EU อาจสนับสนุนการฟื้นฟูในเชิงการเงินและโครงสร้างพื้นฐาน ขณะที่จีนและรัสเซียอาจพยายามรักษาบทบาทของตนในกระบวนการฟื้นฟู

ผลกระทบภูมิภาค สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในซีเรียมีผลกระทบต่อดุลอำนาจในตะวันออกกลาง

อิหร่าน อาจสูญเสียพันธมิตรที่แข็งแกร่งอย่างรัฐบาลอัสซาด อิหร่านอาจเผชิญความท้าทายในการรักษาอิทธิพลในซีเรีย

ตุรกี ความสัมพันธ์ระหว่างตุรกีและกลุ่มชาวเคิร์ดในซีเรียจะยังคงเป็นปัญหาหลัก โดยตุรกีอาจใช้วิกฤติในซีเรียเป็นข้ออ้างในการแทรกแซง

ซาอุดีอาระเบียและชาติอาหรับ อาจใช้โอกาสนี้ในการสร้างความร่วมมือกับรัฐบาลใหม่ของซีเรีย เพื่อต่อต้านอิทธิพลของอิหร่านในภูมิภาค

สถานการณ์ซีเรียหลังการเปลี่ยนแปลงมีความไม่แน่นอนสูง ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การฟื้นฟูภายใน และผลกระทบระดับภูมิภาค การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะต้องใช้เวลาและความร่วมมือจากนานาชาติเพื่อให้เกิดเสถียรภาพที่ยั่งยืน ในภาพรวม สถานการณ์ซีเรียหลังการลี้ภัยของอัสซาดเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญ ซึ่งต้องจับตามองการเปลี่ยนผ่านในระยะใกล้ ทั้งนี้ ทิศทางการฟื้นฟูซีเรียในระยะยาวขึ้นอยู่กับความสามารถของฝ่ายกบฏในการสร้างเสถียรภาพและเจรจาความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจ

พ.อ.หญิง จันทิรา นาคบุญนำ

อจ.ทก.สมย.วทบ.